

ELTE BTK, ÓTI, Latin Tanszék, 2011/12, II. (tavaszi) félév

BMA-VALD-448

dr. Déri Balázs egyetemi tanár

G

4 kr

terepgyakorlat

hétvégén

Liturgikus terepgyakorlat 2. (Zsidó rítusok és zsinagógai liturgia)

A terepgyakorlat célja:

A négyféléves ciklusokban ismétlődő terepgyakorlatok célja a létszámuk és/vagy történetiségük miatt legfontosabb vagy valami sajátosság miatt kiemelten fontosnak tartott magyarországi vallásfelekezetek mai életének megismerése, elsősorban istentiszteleti közegben.

Lényeges cél továbbá, hogy ezalatt kialakuljon a képesség a liturgiában mint összetett vallási jelenségben történő verbális és nem verbális kommunikáció elemeinek megfigyelésére és értelmezésére. A hallgatók némi irányított felkészülés után a közös élményként megélt istentisztelet empátiás megfigyelésekor egyes kommunikációs területekre összpontosítanak. Lehetőség szerint sor kerül a helyi közösséggel, elsősorban a helyi vallási vezetőkkel való közös beszélgetésre.

A terepgyakorlatok 2. része a magyarországi zsidóság irányzatainak, különösen zsinagógai liturgiájuknak a megismerését tűzi ki célul.

A jegyszerzés feltételei:

A kurzus minden alkalmán teljes egészében, a viselkedési és egyéb szabályokat (ld. Megjegyzés!) betartva részt kell venni még ha valaki egy adott vallási közösséget jól ismer is.

Minden egyes alkalomról egy-kétoldalas naplót (följegyzést) kell írni a következő hét csütörtök estéig. Ennek részeként az előzőleg megadott (a hallgató által választott) szempont szerinti részletes megfigyeléseket is rögzíteni kell:

Könnyebb témák:

A prózától a dallamos éneklésig – hanghordozástípusok és szerepük a zsidó liturgiában

A zsinagógai közösségek társadalmi rétegzettség (öltözet, szerepek)

A szolgálattelvők - a kiemelt részvétel módozatai

A zsinagóga mint építmény és épített környezete

Az istentiszteleti közösség szerkezete (tagoltsága)

Az istentisztelet előtt és után (és ami között van)

A zsinagóga: a tanulás és a találkozás (Találkozás) helye

A zsinagóga mint szent tér

Nehezebb témák:

A zsidó liturgia nem-verbális elemei és azok szemiotikai értelmezése (a szemiotika mesterszakos hallgatónak)

Mozgás a liturgikus térben

Az istentisztelet ideje (lefolyása, részeinek belső arányai), csak nagyon jó memóriával bírónak

A szent szöveg és annak felolvasása

A rabbi és a kántor

Irányzat és liturgikus lelkiség (az egyes irányzatok liturgikus lelkiségének különbségei)

Szakirodalomra nem szükséges hivatkozni, de korlátozott módon internetes vagy nyomtatott információkat is föl lehet használni, amilyen mértékben a megfigyeltek értelmezésére erre szükség van.

Írásbeli vizsga: összefoglaló házi dolgozat beadása legalább a vizsgaidőszakban az utóvizsgahét előtt.

Az írásbeli munkákat a szak(írány) előírásai (style-sheet) szerint kell elkészíteni és digitális formában a világhálón továbbítani.

A fájlnev csak ez lehet: Vezetéknév Keresztnév-stílus-1 (-2, stb.)

Helyszínek, időpontok:

2012. február 17. péntek

12.15–14 (F/ép. 217): eligazítás, bevezetés; a szabályok tudomásulvételének aláírása

2012. február 24. péntek

este 5–8: szombatfogadó istentisztelet a budai Frankel Leó utcai zsinagógában, előtte és utána beszélgetések Verő Tamás fő rabbival, kidis (kidus)

2012. február 25. szombat

de. 9.30–13 ugyanott sachrisz (sachrit) és miszef (muszaf) istentisztelet; bar micvo, beszélgetések Verő Tamás fő rabbival és a gyülekezet (kile) tagjaival

2012. március 7. szerda, purim ünnepe

du. 4: Fekete László főkántor ismertetője

este 5–7: esti ima Megilla-olvasással a Dohány utcai zsinagóghoz tartozó ún. Hősök templomában

2012. március 9. péntek

este 5–8: szombatfogadó istentisztelet az Országos Rabbiképző–Zsidó Egyetem zsinagógájában (VIII. ker, Budapest, Bérkocsis utca 2.), előtte beszélgetés Schöner Alfréd rektorral, utána kidus

2012. március 10. szombat

de. 10–13: szombat reggeli és déli istentisztelet a Dohány utcai zsinagóghoz tartozó ún. Hősök templomában

2012. március 23. péntek

este 5–8: szombatfogadó istentisztelet a Kazinczy utcai orthodox zsinagóga imaházában

2012. március 24. szombat

de. 9–13: szombat reggeli és déli istentisztelet, majd kidus dróséval a Visegrádi utcai modern orthodox zsinagógában, beszélgetés Dov Lévi fő rabbival és a gyülekezet (kile) tagjaival

2012. június 1. péntek

este 7–10: szombatfogadó istentisztelet és kidus a Mózes-házban (Bp., Király utca, Dor Chadas közösség)

Kötelező szakirodalom:

Simon Philip de VRIES (ford. Jólesz László): *Zsidó rítusok és jelképek*. Talentum, Budapest 2000. című könyvének első két nagyfejezete (A zsinagóga, A három „nagy jelkép”).

Ideiglenesen letölthető:

<https://docs.google.com/file/d/0B4LnLCmnJFlbZGZkODA0ODQtMmI3ZS00YWY2LWFhMGYtZ...>

Hasznosak az egyes közösségek honlapjai is, pl. <http://frankel.hu/>

Megjegyzés:

A kurzusokon való részvételre (így a betegség vagy előre nem látható súlyos körülmény miatti kurzusleadásra) sajátos szabályok érvényesek, amelyeket a hallgatók a „Teregyakorlatok szabályai” dokumentumban (<http://vallastudomany.elte.hu/node/14>) megismerhetnek. Az első alkalmon már úgy vehetnek részt, hogy e szabályok tudomásulvételét a szaktanár által közrebocsátott íven aláírásukkal megerősítik.

A szaktanár elérhetősége:

deri.balazs@btk.elte.hu